

אור השבת

שאלות ותשובות שנמסרו ע"י הגאון רבי שמעון ללוש שליט"א
מתוך תכנית "אור השבת", שע"י המרכז למורשת מרן

להשארת שאלות בכתב לעלונים הבאים: koltvuna@gmail.com | פקס: 079-52-44-800

השיעור נכתב ונערך ע"י החפצים
בעילום שמם, ומה' ישאו ברכה

• גליון 100 | כ"ה טבת תשפ"ה •

03-313-7547

הנושאים בעלון:

קיבל להתענות ערב שבת, האם יפסיק אחר צה"כ או אחר ערבית? ~ האם מותר לגדול לשחק עם הקטן במשחקים בשבת? ~ האם צריך לראות את הקבר החדש בברכת בית העלמין תוך ל' יום?
| מדור פוסק הדור ~ בדין: בדין: תספורת וגילוח במוצ"ש בכל השנה

~ ב ~

~ א ~

האם מותר לגדול לשחק עם הקטן במשחקים בשבת?

שאלה: ידוע שלפי מרן השו"ע, אסור לשחק בכדור בשבת גם בזמננו היום, בגלל שהמשחק לא הופך אותו לכלי. ורציתי לשאול שמרן הראש"ל שליט"א כותב ע"פ הב"י (סימן רסט) שכאשר יש מחלוקת בין הפוסקים, אפשר להקל לקטנים, ולכן מותר אפילו ליתן לקטנים בידים. ולכאורה צריך להבין מה ההיתר ליתן לקטנים כאשר הגדול בעצמו תופס את המוקצה בידיו, אם נוקטים שזה מוקצה, אז איך אפשר לגדול לתת לקטנים? וגם הראיה מקידוש שנותנים לקטן לשתות את היין בביהכנ"ס כאשר אין אורחים לכאורה אינה ראייה, כיון ששם זה בגלל שהיין אינו אסור מצד עצמו, לעומת זאת בנידון דידן יש איסור מצד חפצא?

תשובה: ראשית, אני רוצה לחדד את הדברים, שמה שיש רושם כאילו מרן שליט"א מתיר מצד הדין את המשחקים לקטן בשבת, זה לא מדויק, זה לא גורף, כי לפי הדין הטהור, משחקים וכל שכן כדור אפילו לקטן כל שהגיע לחינוך אסורים, רק מרן שליט"א כותב שכשיש צורך אפשר להתחשב בטעמים מסוימים ולהתיר לקטן, ונבאר בהמשך מה בדיוק יהיה מותר לפי הטעמים של מרן שליט"א¹.

שלקטן פעמים אפשר להקל, וכך ידעו הילדים שגם להם זה לא "מותר", וכשאין את הצורך המדובר ידעו שזה מוקצה, וכך גם לא יתבלבלו אח"כ כשלא יהיה להם צורך של היתר, וכן כשיגדלו לא יהיה קשה להם לשנות את הגישה.

קיבל להתענות ערב שבת, האם יפסיק אחר צה"כ או אחר ערבית?

שאלה: מרן השו"ע (סימן רמט סעיף ד) כתב, שאם אדם קיבל על עצמו להתענות בערב שבת, צריך להתענות עד צאת הכוכבים. ע"כ. וכך כתב מרן זצ"ל בחזו"ע אבלות ח"ג (עמוד רכא) ובחזו"ע ארבע תעניות (עמוד טו). ורציתי לשאול, מדוע ביביע אומר ח"ו (סימן לא) כתב שזה עד תפילת ערבית?

תשובה: נראה שבשו"ת ביביע אומר ח"ו (סימן לא) אין זו סוגיא בדוכתא, ושם לא הרחיב בנידון של תענית יחיד, כגון על פקודת אביו או אמו, רק כתב בענין זה: ומ"מ לגבי תענית יחיד, נראה שהמקל עד אחרי תפילת ערבית, יש לו על מה שיסמוך, ע"כ. משמע אפילו קודם צאת הכוכבים.

אבל בחזו"ע אבלות ח"ג ובחזו"ע ארבע תעניות הכריע לא כך, וחזר בו ממה שכתב ביביע אומר, ושם הרחיב בדין הזה והעלה שצריך להתענות עד צאת הכוכבים, ושכך דעת מרן השו"ע, וסוגיא בדוכתא עדיפא, וגם משנה אחרונה עיקר.

¹ ואמנם נכון שמצבים אלו מצויים מאד, והם על הרוב, אבל סו"ס זה היתר באופנים מסוימים כמו שנבאר, אבל זה לא נכון לומר באופן גורף שמותר לקטן לשחק במשחקים בשבת. אדרבא בבית של בני תורה שמבינים ענין צריך לדבר ברור שמשחקים זה מוקצה לספרדים, ולכן אסור בין לגדול בין לקטן, ולהוסיף

לחסויות / פרסומים - ניתן לפנות למספר: 03-313-7547 ~ שלושה 4

מעוניינים לקבל את העלון במייל מידי שבוע?

שלחו את המיילים "עלון אור השבת" לכתובת:

koltvuna@gmail.com

בהכוננת האשית של מרן הראש"ל רבינו יצחק יוסף שליט"א

ובאמת הגאון הרב משה לוי זצ"ל בשו"ת תפילה למשה ח"א (סי' כב) כתב גם הוא להתיר מהטעם שציין השואל, שאפשר להתיר לקטנים לשחק משחקים בשבת ע"פ היביע אומר (ח"א חיו"ד סי' ד א"ג, וח"ה חיו"ד סי' יא א"ו), דהיות ויש מחלוקת לענין גדול אם מותר, אז נוכל להתיר לקטן, וזה ע"פ הב"י (סי' רסט) לענין קידוש.

אבל לעניות דעתי שזה יהיה מותר באופן גורף, כי מה שכתוב לעניין קידוש (סימן רסט) זה לעניין צורך מצווה, שיהיה קידוש בשביל האורחים וכדומה. והיות ויש מנהג לעשות קידוש בבית הכנסת בגלל התקנה שהיתה, אז בכדי לאפשר מנהג זה שלא יהיה מצב של קידוש שלא במקום סעודה, אז נותנים לקטן לטעום. ואף שנותנים לקטן לטעום ולא מקיים קידוש במקום סעודה (כי לא טועם רביעית מהיין וגם לא סועד שם), ע"ז יש להשיב דהיות וי"א דיש קידוש שלא במקום סעודה (כי זה מח' בגמ' בין רב לשמואל) לכן יש להתיר לתת לקטן, אבל כ"ז במקרה כזה שיש צורך וסיבה להתיר כדי לקיים את המנהג לעשות קידוש בבית הכנסת שיש לו חשיבות מצד עצמו, וכיון שיש כאן פתרון, לכן משתמשים בקטן. משא"כ סתם כשיש מחלוקת בגדול, ומזה להתיר בשופי לקטן, זאת לא מצינו.

וגם מרן זצ"ל ביביע אומר (הג"ל), המעיין בדבריו יראה שמה שהתיר לקטנים כאשר יש מחלוקת לגבי גדול, זה לגבי גדר מסויים בדין חלב עכו"ם, ומבואר שם פעמיים שההיתר הוא מחמת שיש צורך חיוני בדבר, שזהו המזון שלהם, ולא סתם כך.

אבל אה"נ אפשר יהיה להסתמך על סברא זו באופן שיש צורך חיוני בדבר, וכגון שהילד משתעמם מאוד ורוצה דווקא משחק מסוים, ואם לא זה יביא אותו לעוגמת נפש והמשחק הזה יעזור לו בהתפתחות תקינה, אז אפשר להקל להביא לו לשחק, וכן כל כיו"ב, ובאמת גם מרן שליט"א הזכיר טעם זה בדבריו. אלא שטעם זה לא יועיל להתיר לגדול לטלטל את המוקצה עבור הקטן, כי עבור הגדול זה מוקצה גמור.

אלא שמרן שליט"א כותב טעם נוסף שעליו מתבסס בעיקר ההיתר, שהרי יש לנו כלל "צרכי קטן כחולה שאין בו סכנה דמי", כלומר, כמו שבמקום חולי לא גזרו חכמים, ולכן כל איסורי דרבנן מותר אפילו לבריא לעשותם לצורך חולה אפילו שאין בו סכנה², כך במקום צורך של קטן, שצריך אותו בשביל ההתפתחות שלו, לא גזרו חכמים, ולכן כל איסורי דרבנן מותר אפילו לגדול לעשותם

עבור הקטן. ולפי זה יהיה אפשר להקל שהקטן ישחק במשחק אפילו שהוא אסור מדרבנן משום מוקצה, ואפילו לגדול יהיה מותר לתת לקטן את המשחק ביד, או לשחק עימו, כי גם בחולה שאין בו סכנה מותר אפילו לבריא לעשות בעבור החולה אסור דרבנן. אבל דוקא במשחקים שמסייעים לקטן להתפתחות ולגדילה שלו, כמבואר במקור של הדין הזה בגמרא (יומא עח:)³.

וזה בעצם ההסבר להוראת מרן שליט"א שמותר לגדול לתת לקטן משחק, לא בגלל שיש מחלוקת לגבי גדול לכן מותר לקטן, כי אז היה מותר רק לקטן לשחק אבל לא לגדול לתת לו לשחק במשחק, אלא הטעם בגלל שצרכי קטן הם כחולה שאין בו סכנה שמותר לבריא לעשות איסורי דרבנן בעבורו, ה"ה הכא מותר לגדול לעשות בעבור הקטן איסורי דרבנן.

אולם צריך להשים לב שלפי טעם זה יוצא עוד נפקא מינה, עד איזה גיל אפשר להקל. כי אם באים מדין צורכי קטן כחולה שאין בו סכנה, ואז להתיר אף לגדול ליתן לקטן, אז צריך לדון עד איזה גיל הילד נחשב כקטן לענין זה, ומרן זצ"ל בחזו"ע שבת ח"ג (עמ' שסא) הביא בזה דעה שעד גיל שש, ודעת האור לציון עד גיל י"ג, ודעה ממוצעת עד גיל תשע, והכריע כסברא הממוצעת שקטן נחשב עד גיל תשע לענין זה. אבל אם באים להתיר מצד שבמקום צורך חיוני אם יש מחלוקת לגבי גדול אפשר להקל עבור הקטן, אז מצד אחד אפשר להקל אפילו עד גיל שלוש עשרה (ולפחות שנים עשרה, שנחשב מופלא סמוך לאיש), אבל מצד שני יהיה אסור לגדול ליתן לקטן את המוקצה או לשחק עימו.

וממילא לגדול יהיה אסור ליתן לקטן או לשחק איתו וכדומה לאחר גיל תשע, שכן כאמור ההיתר הוא מדין חולה שאין בו סכנה, אבל מעל גיל תשע אין להתיר, זה הנפק"מ בין הטעמים.

למסקנא: ולכן נמצינו למדים שמשחקים בשבת הם אסורים מדרבנן לספרדים משום מוקצה, וגם לקטן אסור, אבל כשרואים שיש לילד צורך חיוני לשחק, עד גיל תשע אפשר להקל לו יותר בשופי, ואם רואים צורך מותר אפילו שהגדול ישחק עימו, שצרכי קטן כחולה שאין בו סכנה שמותר אפילו לבריא לעשות עבורו איסורי דרבנן. אבל לאחר גיל תשע כבר אינו נחשב קטן לענין זה, ולכן אין להקל לו לשחק בהם אם לא בצורך חשוב כשעת הדחק, שאז יש לסמוך בדוחק על הסוברים להתיר משחקים בשבת, אבל

² עוזרים לקטן בהתפתחות ובגדילה הבריא שלו ולכן הם מותרים, ואילו נעילת הסנדל לא עוזרת בהתפתחות, ללכת יחף זה רק צער בעלמא, ולכן היא אסורה. ואז הגמרא מביאה כמה דברים שעוזרים לילד בהתפתחות תקינה, אמר אביי אמרה לי אם, הדבר שמסייע לגדילה של התינוק, מים חמים ושמן. גדל קצת, ביצה בכוח. גדל קצת, לשבור כלים, ולכן יש להפקיר לו כלים לשבר ולמלאות תאוותו, כמו שהאמורא רבה היה קונה לבניו כלים סדוקים של חרס בדמים קלים בשביל הצורך הזה של הגדילה שלהם. ע"כ.

רואים מהגמרא הזו, שפעולות שהילד אוהב לעשות כמו לשבר כלים, שהם פעולות גדולות ומשחררות, וכלשון רש"י למלאות תאוותו, הם פעולות שמסייעות לו להתפתח ולגדול בצורה טובה ובריא. ולכן כאמור לעיל באופן שבלי המשחק יהיה לקטן צער, ובפרט שלא מתאפשר להסיח דעתו לעסוק בדבר המותר, יהיה מותר לגדול לשחק עם הקטן מפני שהוא בכלל צרכי קטן.

² כמובן דוקא צרכי החולה הקשורים לבריאותו מצב רוחו וחיוזוק גופו וכדומה, שיש בזה קשר לקושי של החולי, שבמקום חולי לא דברו חכמים כדי לא לצערו ולהפריע לבריאותו, אבל סתם צורך שאינו קשור לבריאות גופו, אף שהוא חולה בודאי אין מקום להתיר.

³ **אם משחק בכדור נחשב צורך בסיסי לקטן:** אני תמיד מביא סימוכין לצורך הבסיסי הנפשי של קטן למשחקים כמו כדור, מהגמרא יומא (עח:) שם הגמרא שואלת, מה ההבדל בין רחיצה וסיכה בכיפור שלא אסרו חכמים בקטן, לנעילת הסנדל שאסרו חכמים גם בקטן, הרי שניהם נחשבים איסורי דרבנן במקום צורך של קטן?

ומתרת הגמרא, נעילת הסנדל דלאו רביתיהו גזרו בהו חכמים, רחיצה וסיכה "דרביתיהו הוא" לא גזרו בהם חכמים, וכמו שאמר רבי חנינא (חולין כד:) חמו ושמן שסכתני אימי בילדותי הם שעמדו לי בזקנותי, שהרחיצה והסיכה

האם צריך לראות את הקבר החדש בברכת בית העלמין תוך ל' יום?

שאלה: מרן זצ"ל ביביע אומר ח"ה (יו"ד סימן ל) מביא את דעת הגאון החיד"א בברכי יוסף, מאמר מרדכי, כה"ח ועוד הרבה פוסקים שאדם שנמצא בבית הקברות וכבר ברך עליו, אם יתווסף קבר חדש אפילו בתוך שלושים יום צריך לברך שוב. ומרן מוסיף ע"ז שכך המנהג. ורציתי להעיר, שמדבריו שם משמע שלא צריך לראות את הקבר החדש בשביל שיוכל לברך עליו, וכך מבואר בחזו"ע אבלות ח"א (עמוד תמוז). אבל בחזו"ע ברכות (עמוד תיז בהערה) מובא בשם הגאון רבי עקיבא איגר, שדווקא אם ראה את הקבר החדש יוכל לברך. ואם כן מה ההכרעה בדבר, כי נראה שמרן זצ"ל סותר את משנתו בזה?

תשובה: הערה יפה מאד. עיינתי במקורות שציין מרן זצ"ל בשו"ת יביע אומר ובחזו"ע אבלות, ובדבריו שם באמת לא מוזכר כלל שצריך לראות את הקבר החדש. אבל מצד שני, אפשר לומר שהנידון שם הוא לא על עצם ברכת "אשר יצר אתכם בדין", האם מברכים אותה כאשר נוסף קבר חדש, אלא עיקר הנידון הוא, שמרן נשאל על מנהג של כמה קהילות מהספרדים, שאחד מאנשי החברה קדישא מברך בקול רם את הברכה לאחר ההספדים בבית העלמין בשביל כלל הציבור, האם נכון לנהוג כן או שמא עדיף לבטל מנהג זה.

ועל השאלה ההיא שנשאל מרן זצ"ל, בשבילה הרב ירד לברר להעמיק בנושא בשני טעמים: א. מצד אלו שבאים ללויה והם לא היו בתוך בית העלמין במשך שלושים יום האחרונים, והם לא בקיאים בברכה (או שלא יודעים שצריך לברך וכדומה), ואיש החברה קדישא מברך בקול רם ומוציא אותם ידי חובה. אז בגלל שמדובר בברכת השבח ולא בברכת הנהנין, יש לנו דין 'אע"פ שיצא מוציא', וזה כמו ברכת קידוש והבדלה וכדומה, וא"כ אף שאותו איש מהחברה קדישא לא מחויב לברך כי כבר היה בבית העלמין תוך שלושים יום, מ"מ רשאי לברך כדי להוציא יד"ח, את מי שמחויב בברכה זו ואינו מברך בגלל שלא בקי בברכה, או שאפילו לא יודע שמברכים ברכת אשר יצא אתכם בדין בבית הקברות. ב. עוד טענה, דהיות והתחדש קבר בבית העלמין, אז אפשר לברך, כמו שכתב הרדב"ז בשם גדול אחד, (ומובא כן בשו"ת הראב"י אב"ד והובאו דבריו בפוסקים).

וא"כ אפשר לומר, שמרן זצ"ל הכריע בתשובתו משני הטעמים יחד שהמנהג הזה מנהג טוב והנח להם לישראל, שאם אינם נביאים בני נביאים הם. וא"כ בדבריו שם לא נכנס כלל לנידון האם צריך לראות את הקבר החדש או לא.

וגם אם נאמר, שלפי דעת רבי עקיבא איגר ושו"ת קרן לדוד ועוד אחרונים, צריך לראות את הקבר החדש, אבל סוף סוף לא באנו לברר מה צריך להכריע להלכה כאשר באים לבית העלמין בתוך שלושים יום ויש קבר חדש, האם צריך לראות את הקבר החדש או לא, אלא באים לברר על המנהג של החברה קדישא שמברכים בשביל הציבור, האם אכן זהו מנהג שצריך לבטל אותו או שאפשר לקיים אותו.

אבל כאשר מרן זצ"ל דן לגופו של עניין, בנידון של אדם שנכנס לבית עלמין בתוך שלושים יום וכבר ברך פעם אחת, אבל נוסף קבר חדש האם צריך לברך שוב, בזה מרן בחזו"ע ברכות שם (עמ' תיז) מביא דברי הרדב"ז ועוד פוסקים שמועיל כשיש קבר נוסף, וסיים בזה"ל: "אלא שכבר כתב הגאון רבי עקיבא איגר שדווקא אם ראה קבר שנתחדש, צריך לברך עליו אף בתוך שלושים יום. וכן כתב בשו"ת קרן לדוד שצריך שיראה את הקבר החדש ואז יברך, ע"ש. ועיין בשו"ת שרגא המאיר, שיש לברך על תוספת קברים שנקברו תוך שלושים יום", ע"כ. ונראה מדבריו שצריך לראות את הקברים החדשים.

ובזה אפשר להבין את מה שמרן זצ"ל דן שם בעוד נידון, מה קורה כאשר אדם ראה בית עלמין אחד, ובתוך שלושים יום הלך וראה בית עלמין אחר, האם צריך לברך שוב או לא. ולכאורה אם אנו אומרים שמברך בתוך שלושים רק אם נוסף קבר אחד, אז מילתא דפשיטא שאם הלך לבית עלמין אחר שצריך לברך, אבל אם נאמר שצריך לראות את הקבר החדש, אז יש מקום לחלק בין הדברים, שסוף סוף אחר שביקר לא נוספו עוד קברים, והקברים שבבית העלמין האחר, היו גם בשעה שביקר על הבית העלמין הקודם, ויש לעיין בדברים.

למסקנא: ואמנם מרן זצ"ל מביא בגוף ההלכה (בחזו"ע ברכות) שאין לברך אלא אחר ל' יום, אבל תוך ל' יום אין לברך, ולא הוסיף שאם נוסף קבר רשאי לברך, ורק בהערה הניח לפני המעיין שנראה להכריע את המחלוקת בזה שרשאי לברך תוך ל' כשיש עוד קבר נוסף, אבל מאידך שכתבו כמה אחרונים שיש לראות את אותו קבר

נוסף כדי לברך תוך ל' יום. (ואע"פ שמהרדב"ז ושאר פוסקים שהובאו בהערה לא מוכרח שיצרכו שיראה את הקבר הנוסף, אולם נראה שנקט בזה שאין לך בו אלא חידוש, ושם ואל תעשה עדיף, ולכן כתב בדרך כוז).

סניפי בית ההוראה של ביהמ"ד "תורת מרן" במרכזיה אחת (לפי שלוחות):

~ 03-313-7547 ~

- לשאלות לרב ללוש (בשעות שנקבעו) ~ 77
- לשאלות בטהרה סניף ב"ב ~ 112
- לשאלות בטהרה סניף ראש העין ~ 113
- לשאלות בטהרה סניף חריש ~ 114
- לשאלות בטהרה סניף קרית אונו ~ 115
- לשאלות בכלל הנושאים ~ 12
- למזכירות בית ההוראה ~ 10

⁴ ואמנם דעת האור לציון שעד גיל שלוש עשרה נחשב קטן לענין צרכי קטן, ולפי דבריו יהיה מותר לגדול לתת לקטן משחק עד גיל שלוש עשרה, אבל מרן זצ"ל לא סבר כמותו, הוא כתב שהוא הפריז על המדה. אבל נראה שבמקום

פוסק הדור | מכתבי הלכה ממורן הראש"ל שליט"א

בדין: תספורת וגילוח במוצ"ש בכל השנה

בס"ד, י' ניסן תשפ"ד, 2-1378/פ"ד

לכבוד היקר והנעלה, שוקד באהלה של תורה, הבה"ח אלעזר שלי נ"י, ישיבת משנה תורה ירושלים, שלום וישע רב,

בדבר שאלתו אודות תספורת וגילוח במוצאי שבת בכל השנה. מעיקרא דדינא, רצוי לחוש לדעת המקובלים שלא להסתפר בלילה, אמנם אם אין אפשרות בידו, ובפרט אם הדבר כרוך בביטול תורה, מותר להסתפר בלילה. ואף במוצאי שבת.

והארכנו בילקוט יוסף (או"ח סי' רנא הלכה ה ובמקורות), שם הבאנו שו"ת מנחת אלעזר ח"ד (סימן י' אות ו') שכתב להרב השואל שם, ומה שהעיר על מה שנהגנו להסתפר בלילה, והיינו בליל ערב פסח, מפני גודל הטיירות של היום, שלפי מ"ש בספר נגיד ומצוה, וכן בש"ע האר"י, שאין להסתפר אחר זמן מנחה גדולה, וזהו מפני שליטת הדינים ביותר וכו', וכ"ש בלילה שיש להקפיד יותר מטעם זה כי בו תרמוש כל חיתו יער וכו', לדבר הזה יסלח כתר"ר, כי באמת אין זה טעמו של האר"י ז"ל כלל, אלא כל טעמו הוא מפני שאז הגיע זמן תפלת המנחה, ועדיין לא התפלל, וכמו שמתבאר מדברי המג"א (סי' רנא), והאר"י והמחזה"ש והשערי תשובה שם, שהדברים אמורים כשלא התפלל מנחה, ומה שתמה מר עליהם שאולי הטעם משום תגבורת הדינים, לא קשיא מידי וכו', ומה שהיה מחמיר האר"י גם בער"ש, אף שהיה יכול להתפלל מנחה גדולה ואח"כ יוכל להסתפר, זה אינו, כי אחר מנחה של ער"ש ע"פ הסוד אז נכנסת הארת שבת, ואין ראוי להסתפר ולעשות מלאכה אחר"כ. אבל לעולם לא אסר האר"י אלא משום מנחה, וממילא כשרוצה להסתפר בלילה אחר ערבית אין שום חשש כלל אף לדעת האר"י ז"ל. עכ"ל.

וע"ע בבן איש חי (ש"ב פרשת לך לך אות יד) שכתב, דהגם שמצד הדין מותר להסתפר כל היום, מ"מ טוב וישר להסתפר קודם חצות היום, כי רבינו האר"י היה מקפיד להסתפר קודם חצות, בין בחול בין בער"ש. וירא שמים יחמיר על עצמו בכך, שע"פ הסוד אין נכון להסתפר אחר חצות היום, אפי' אם התפלל מנחה. ע"כ. והיינו על דרך חומרא, אבל מודה שמעיקר הדין מותר להסתפר אחר חצות, וכמבואר בדבריו בהלכות שנה ראשונה (פר' ויקהל אות א). וביאר שם דאף שמורן בש"ע (סי' רלב) אסר להסתפר סמוך למנחה גדולה, מ"מ יש להקל כשיש לספר ב' או ג' זוגות מספרים, כמו שכתב המג"א שם. ואע"פ שהאליה רבה כתב שאין להקל בזה משום לא פלוג רבנן, נהגו העולם להקל בזה, ואפי' לאחר שהגיע זמן מנחה קטנה, ויש להם ע"מ שישמכו, וכן המנהג בבגדאד. ומ"מ יר"ש יחמיר על עצמו בכך, כי בלא"ה על פי הסוד לא נכון להסתפר אחר חצות היום, אפי' התפלל מנחה. ע"כ. וכמבואר ד"ז בשו"ת יחיה דעת ח"ד (סי' כ), ובהליכות עולם ח"ג (עמ' נז). ע"ש.

והנה במועד לכל חי (סימן ו' אות ז'), העיר על מ"ש הפר"ח (סימן תצג) להתיר להסתפר בליל ל"ד לעומר, שמקצת הלילה כלילה להקל, (ושלא כדברי מורן השי"ע שם שפסק שאין להסתפר אלא ביום ל"ד בבוקר, שמקצת היום ככולו), שמלבד שיש כמה פוסקים שסוברים שאין לומר מקצת הלילה כלילה, גם לענין זה, וכמ"ש בשו"ת כנה"ג, ובשו"ת בית דוד (סי' רפ). עוד בה, איך יתכן להתיר להסתפר בלילה, שהרי לפי מה שכתבו גורי האר"י אפילו לאחר חצות היום אין להסתפר, וכ"ש בלילה. ואפי' באשמורת כל עוד לא האיר היום לא נכון להסתפר אף בכל ימות השנה. ע"כ. ונמשך לשיטתו שע"פ הסוד אין להסתפר בזמן תגבורת הדינים:

ואמנם הצדק עמו שאין לנהוג להקל לכתחלה כדברי הפרי חדש, שאנו קבלנו הוראות מורן. וכ"כ בשלחן גבוה (סי' תצג סק"ז). אולם מה שהוסיף להחמיר בכל ימות השנה אף באשמורת כל עוד לא האיר היום, לא ידעתי מנין לו, והרי מבואר בזוהר (פר' חיי שרה דף קלב:), שזמן התגבורת הדינים נמשך עד חצות לילה, שאז הקב"ה משתעשע עם הצדיקים בגן עדן, ושזהו הזמן הנכון שכל אדם יעסוק בתורה, וכמו שנהג דוד לקום בשיירים ותשבחות, כמו שאמר חצות לילה אקום להודות לך. וזהו שנאמר ובלילה שירה עמי. (וע"ע בזוהר פר' וישלח דף קעח:). וראה עוד במג"א (סי' א' סק"ד) בשם הריקאנטי. וע"ז אנו סומכים בחודש אלול לומר סליחות וי"ג מדות לאחר חצות לילה, ובאשמורת, שאז מתעוררים מדות הרחמים והחסדים, וכמו שמבואר בש"ע (ר"ס תקפא), ובברכי יוסף (שם סק"ג) בשם הרמ"ז, ועוד.

ועכ"פ כבר ביארנו שהעיקר שאין לחוש כלל להימנע מלהסתפר בלילה, וכ"ש אחר חצות היום (לאחר תפלת מנחה), ואפילו לדעת האר"י ז"ל אפשר להקל. וכ"כ המשנ"ב (סי' רנא סק"ו), מ"ש המג"א שהאר"י ז"ל היה נזהר שלא להסתפר אחר זמן מנחה, ואפי' בער"ש, ביארו כוונתו דמיירי שלא התפלל מנחה, וזהו שאמר אפי' בער"ש, דלא מבעיא בחול קודם שהתפלל מנחה, אלא אפי' לכבוד שבת שהוא מצוה, אע"פ כן לא היה מסתפר אחר שהגיע זמן מנחה והוא לא התפלל. עכ"ל. וכ"כ בערוה"ש (שם סק"ג). וכן מוכח ממ"ש בפתח עינים ח"ד (דף פח. וז"ל: ומצאתי כתוב בס' בית מועד כת"ל למהרח"ו, שהיה מסתפר תיכף אחר ספה"ע בליל מ"ט, ולא היה ממתין עד היום. הרי שמהרח"ו עצמו היה מסתפר בלילה, ולא חש לתגבורת הדינים בלילה, אלא שטעמו של האר"י הוא משום תפלת המנחה, אבל אם התפלל רשאי להסתפר.

ואסיים בברכה, שתזכה לעלות מעלה מעלה בסולם התורה והיראה והיה שמך כשם הגדולים אשר בארץ. ותתקבל לשיבה הטובה ביותר עבורך. אכ"י"ר.

בברכת התורה,

יצחק יוסף

הראשון לציון

הרב הראשי לישראל

רצונך להפיץ "אור השבת"
באזור מגורייך/הישיבה?
הצטרף למעגל המנויים
וקבל 50 עלונים X 4 שבועות

תמורת 50 ש"ח בלבד לחודש

חייג כעת: 03-313-7547 ~ שלווחה 4

כל פעילות ביהמ"ד "תורת מורן"

במספר אחד:

~ 03-313-7547

- לבית ההוראה ~ שלווחה 1
- לכולל הוראה ~ שלווחה 2
- להזמנת הרב ~ שלווחה 3
- לעלונים ~ שלווחה 4
- לשמיעת השיעורים ~ שלווחה 5
- למזכירות ~ שלווחה 0

העלון השבוע מוקדש לע"נ:

שלום בן חביבה | דייזי
בת צ'חלה | שמעון בן
מרגלית | אברהם בן
בהג'ת (יפה)

ולהבדיל להצלה ובריאות
איתנה ל: שיראל בת
תמר

לזיווג הגון בריאות והצלחה
ל: עדי מירב בת אורלי

הצלחה בכל מעשי ידיו ל:
ערן בן דליה